

توضیحات:

- ویژه آزمون کیفیت بخشی آموزش و پرورش
- حیطه اختصاصی
- خلاصه + نکات مهم

جزوه خلاصه و نکات مهم

روایت سوم محمد علیان

(از ابتدای کتاب تا صفحه ۸۲)

iranarze.ir/a1

دانلود سوالات استخدامی آموزش و پرورش

iranarze.ir/a2

دانلود منابع و جزوات استخدامی آموزش و پرورش

« انتشار یا استفاده غیر تجاری از این فایل، بدون حذف لوگوی ایران عرضه، مجاز می باشد »

❖ فصل اول: جزوه خلاصه روایت سوم محمد علیان (از ابتدای کتاب تا صفحه ۸۲) - صفحه ۲

❖ فصل دوم: نکات مهم روایت سوم محمد علیان (از ابتدای کتاب تا صفحه ۸۲) - صفحه ۱۴

فصل اول: جزوه خلاصه روایت سوم محمد علیان (از ابتدای کتاب تا صفحه ۸۲)

روایت سوم

پیشگفتار

آنچه تا امروز در مورد دفاع مقدس گفته یا شنیده شده، اثری ساخته یا تولید شده است، یکی از این دو گونه روایت بوده است: یا مربوط به "ملزومات جنگی، مختصات جغرافیایی و اطلاعات لجستیکی و نظامی" در مورد طرفین درگیر در جنگ، یعنی ایران و عراق بوده است، یا آنکه به تبیین و تشریح "خاطرات دوران دفاع مقدس" از زوایای مختلف میپردازد. در گونه نخست (روایت اول) که میتوان آن را روایت جغرافیایی-نظامی از دفاع مقدس نامید، نگارنده بیشتر سعی در تبیین، تشریح و تحلیل اطلاعات نظامی و توابع آن داشته اند.

در گونه دوم (روایت دوم) تولیدکنندگان به دنبال جمع آوری خاطرات و روایت های مختلف و متعدد از رزمندگان، شهدا، اسرا و جانبازان هستند.

آنچه در بین دو نوع روایت "اول و دوم" به آن کمتر توجه شده، این است که اساسا در دفاع مقدس، "گفتمان های محوری و حاکم" چه بوده؟ و اساسا برای اتخاذ نگاه فناورانه به دفاع مقدس، چگونه باید به روایت آن پرداخت؟

برای پرداخت فناورانه به دفاع مقدس و استخراج گفتمان یا گفتمان های محوری حاکم بر آن، نیازمند جریان جدیدی از روایت دفاع مقدس هستیم که میتوان آن را روایت سوم نامید. روایت سوم نه تنها دو روایت اول و دوم را نفی نمیکند، بلکه معتقد است اگر روایت های اول و دوم صورت نگرفته بود، قطعاً مجالی برای پرداخت به روایت سوم وجود نداشت. روایت سوم از اطلاعات روایت های اول و دوم استفاده کرده و با ارائه یک دستگاه جدید و منظم برای فهم دفاع مقدس که مبتنی بر افق نمایی حرکت انقلابی اسلامی باشد، روایت جنگ هشت ساله را بازتنظیم میکند.

مقدمه

انقلاب اسلامی ایران که امروز در ابتدای دهه پنجم خود به سر می برد و توانسته در عمر چهل ساله خود، از گذرگاه های صعب العبور، با موفقیت گذر کند؛ دارای نقاط عطفی است که سرنوشتش را رقم زده است. نقاط عطف انقلاب اسلامی آن قدر مهم هستند که می توان گفت اگر انقلاب اسلامی در این نقاط عطف نتوانسته بود بر اساس تدبیر و منطق درست عمل کند، بقای آن در تهدید بود و معلوم نبود که ادامه حیات آن در چه جهتی ادامه می یافت. یکی از اصلی ترین نقاط عطف انقلاب اسلامی، دوره جنگ هشت ساله ای است که بر اساس ادبیات اصیل انقلاب اسلامی، «دفاع مقدس» نامیده می شود. در نوشتار حاضر، تلاش می شود تا از زاویه ای جدید در بستر انقلاب اسلامی، نگاهی نو به موضوع دفاع مقدس ارائه شود و با ارائه یک منطق متقن و مشخص، این موضوع بررسی شود.

انقلاب اسلامی و گام دوم؛ مبنای پرداخت به موضوع دفاع مقدس: برای آنکه بتوان به صورت صحیح و دقیق به موضوع دفاع مقدس پرداخت، باید به این اصل اساسی قائل بود که پرداختن به موضوعات و نقاط عطف انقلاب اسلامی باید در بستر انقلاب اسلامی صورت پذیرد، وگرنه امکان تحریف آن موضوعات وجود دارد. اگر اصل مذکور را پذیرفته باشیم، سؤال اساسی این است که اهمیت موضوع دفاع مقدس چیست که از آن به عنوان نقطه عطف تاریخی یاد می شود؟ باتوجه به آنکه جدیدترین و راقی ترین نقشه راه حرکت انقلاب اسلامی در دومین مرحله - خودسازی، جامعه پردازی و تمدن سازی - «بیانیه گام دوم» است، می توان با اتخاذ نگاهی فرآیندی به این بیانیه، پاسخ سؤال مذکور و تشریح اهمیت موضوع دفاع مقدس در بستر انقلاب اسلامی را استخراج نمود.

انقلاب اسلامی؛ موجودی زنده، هدفمند و دارای جهت مشخص: سیاق تدوینی بیانیه این گونه است که در آن، ابتدا «انقلاب اسلامی» یک موجود زنده فرض شده است و بر اساس این فرض، حتماً از مفهومی به نام «حرکت و پویایی» برخوردار است. اما این حرکت و پویایی بر اساس یک منطق مشخص، دارای ابتدا و هدفی است که می توان ابتدای آن را نفی سلطه شرق و غرب و عالم مدرنیته در نظر گرفت که منجر به ایجاد عصر جدیدی در عالم شده است و هدف نهایی آن را «ایجاد تمدن نوین اسلامی، به جهت آمادگی برای ظهور» دانست که افق جدیدی پیش روی تمام عالم باز نموده است. پس یکی از معیارهای اصلی برای فهم فرآیندی بیانیۀ گام دوم این است که انقلاب اسلامی را یک موجود زنده، دارای نقطه آغاز و نقطه هدف مشخص در نظر بگیریم که توانسته در سال های متمادی، ضمن عدم خیانت به آرمان های اصیل خود، جهت حرکت خود را حفظ نماید.

مؤلفه های اصلی گام اول و برکات هفت گانه آن در ادامه بررسی فرآیندی گام دوم، معمار توانمند این بیانیه مخاطبان خود را به این سمت سوق می دهد که انقلاب اسلامی در گام اول خود توانسته است با دو مؤلفه اصلی، برکاتی هفت گانه را رقم بزند تا بتواند از جمیع تهدیدات و دشمنی های متعدد، با حفظ جهت حرکت خود، عبور کند و حیات خود را حفظ نماید. این دو مؤلفه عبارت اند از:

الف. آغازگری عصر جدید در عالم؛ ب. ایجاد دوگانه استکبار و اسلام.

پس یکی دیگر از معیارهای اصلی در فهم فرآیندی بیانیۀ گام دوم این خواهد بود که باید گام اول انقلاب اسلامی و دستاوردهای آن بررسی شود.

مؤلفه های اصلی گام دوم و نیازهای هفت گانه آن

مطرح کردن گام دوم انقلاب اسلامی بر اساس کتابت حکیمانه این بیانیه، نشان می دهد که انقلاب اسلامی نه تنها توانسته است حیات خود را بر اساس جهت اصیل خود حفظ کند، بلکه به دنبال ارتقای نحوه حرکت خود است و این ارتقای حرکت خود را با سه مؤلفه اصلی بر اساس رفع نیازهای هفت گانه خود دنبال خواهد کرد:

الف. خودسازی؛ ب. جامعه پردازی؛ ج. تمدن سازی.

بر اساس آنچه گفته شد، سومین معیار اصلی برای فهم کلان بیانیۀ گام دوم، شناخت مؤلفه های اصلی گام دوم و نیازهای هفت گانه آن است.

جوانان، نقش آفرینان محوری و متصل کنندگان گام اول به گام دوم: بر اساس آنچه تا اینجا مطرح شد، انقلاب اسلامی یک موجود زنده، هدفمند و دارای جهت حرکت ثابت است که گام اول خود را با برکات هفت گانه و مؤلفه های اصلی دوگانه پشت سر گذاشته است و اینک به دنبال ارتقای حرکت خود در گام دوم، بر اساس مؤلفه های سه گانه و رفع نیازهای هفت گانه است.

معمار حکیم این بیانیه جوانان و عنصر جوان جامعه را عامل اصلی تحقق در گام اول و دوم معرفی می کند و معتقد است این جوانان هستند که با سه گانه «شناخت گذشته»، «اطلاع از منابع کشور» و «امید به آینده» می توانند این حرکت عظیم را ادامه دهند و حماسه بیافرینند.

نقاط گلوگاهی بیانیۀ گام دوم: باتوجه به آنچه در قسمت قبل بیان شد و می توان چهار نقطه گلوگاهی اصلی را برای بیانیۀ گام دوم در نظر گرفت:

الف. انقلاب اسلامی موجودی زنده، هدفمند و دارای جهت حرکت مشخص؛

ب. گام اول؛ مؤلفه های اصلی و برکات هفت گانه آن؛

ج. گام دوم؛ مؤلفه های اصلی و نیازهای هفت گانه آن؛

د. جوانان، عناصر نقش آفرین اصلی و متصل کنندگان گام اول به گام دوم.

جوانان و شناخت گذشته، لازمه برداشتن گام های استوار در آینده: باتوجه به آنچه در پرداخت به بیانیۀ گام دوم مطرح شد، یکی از نقاط اصلی گلوگاهی این بیانیه، مخاطبان و نقش آفرینان اصلی آن هستند که معمار زبردست این بیانیه آن ها را بر اساس یک ادبیات غنی و ارزشمند، مخاطب قرار داده است. تا آنجا که از آن ها می خواهد شانه هایشان را به زیر بار این مسئولیت دهند: «مدیران جوان، کارگزاران جوان، اندیشمندان جوان، فعالان جوان، در همه میدان های سیاسی و اقتصادی و فرهنگی و بین المللی و نیز در عرصه های دین و اخلاق و معنویت و عدالت، باید شانه های خود را به زیر بار مسئولیت دهند، از تجربه ها و عبرت های گذشته بهره گیرند، نگاه انقلابی و روحیۀ انقلابی و عمل جهادی را به کار بندند و ایران عزیز را الگوی کامل نظام پیشرفته اسلامی بسازند.» اگر کمی دقت نسبت به این قسمت از بیانیه داشته باشیم، متوجه می شویم که رهبر معظم انقلاب، بلافاصله بعد از آنکه مأموریت جوانان را مشخص می کنند، به آن ها دو توصیه جدی می کنند:

الف. بهره‌گیری از تجربه‌ها و عبرت‌های گذشته؛

ب. به کار بستن نگاه انقلابی، روحیه انقلابی و عمل جهادی.

برای برداشتن گام‌های استوار در آینده، باید گذشته را درست شناخت و از تجربه‌ها درس گرفت، اگر از این راهبرد غفلت شود، دروغ‌ها به جای حقیقت خواهند نشست و آینده مورد تهدیدهای ناشناخته قرار خواهد گرفت. دشمنان انقلاب با انگیزه‌ای قوی، تحریف و دروغ‌پردازی درباره گذشته و حتی زمان حال را دنبال می‌کنند و از پول و همه ابزارها برای آن بهره می‌گیرند. رهزنان فکر و عقیده و آگاهی بسیارند؛ حقیقت را از دشمن و پیاده نظامش نمی‌توان شنید. پس یکی از وظایف جوانان برای برداشتن گام‌های استوار در آینده، شناخت درست گذشته است.

نقاط چهارگانه برهه‌های تاریخی برای شناخت درست گذشته و جانمایی دفاع مقدس: بر اساس بررسی تاریخ گذشته انقلاب اسلامی، می‌توان گفت برای شناخت درست گذشته، باید چهار برهه تاریخی را بررسی کرد:

میتوان این گونه بیان کرد که ما باید چهار برهه اصلی تاریخی را بررسی کنیم:

الف. اولین برهه تاریخی که نیاز به شناخت دقیق آن وجود دارد، برهه‌ای ۲۵۰ ساله است که به قول رهبر معظم انقلاب اسلامی، یک سابقه مبارزاتی است و اگر این سابقه ۲۵۰ ساله مبارزه، که توسط حضرات اهل بیت صورت پذیرفته، به درستی شناخته شود، انسان در مسیر مبارزه به دلیل عدم برخورداری از الگوی مبارزاتی متوقف نمی‌شود.

ب. دومین برهه تاریخی، شناخت تاریخ معاصر، به خصوص از مشروطه به بعد است که نقطه عطف آن را می‌توان از سال ۱۲۷۵ شمسی به بعد قرار داد. در جریان مشروطه، اتفاقاتی در حال رقم خوردن است و نحوه مواجهه علما، مردم و سردمداران با آن از یک سو، و نحوه مواجهه جریان نفوذ و بیگانه از سویی دیگر، ما را ناگزیر می‌کند که توجه ویژه‌ای به آن داشته باشیم؛ چراکه شناخت تاریخ معاصر، به خصوص از دوران مشروطه تا ظهور انقلاب اسلامی در بهمن ۱۳۵۷، چگونگی تحولات اجتماعی را در یک بستر عینی تاریخی در دوقطبی جبهه حق و باطل برای ما مشخص می‌نماید.

ج. سومین برهه تاریخی که شناخت آن بسیار مهم است، خود انقلاب اسلامی و جریان‌های سیاسی و اجتماعی در هنگام وقوع انقلاب، سال‌های اول انقلاب و سال‌های اخیر، برهه‌های امام(ره)، جریان‌های سیاسی و اجتماعی قبل از انقلاب و مخالف شاه، جریان‌های سیاسی و اجتماعی در هنگام وقوع انقلاب، سال‌های اول انقلاب و سال‌های اخیر، برهه‌های مهمی از تاریخ ما است که باید به درستی شناخته شود تا از محاسن آن استفاده شود و از معایب و تجربیات تلخ آن پرهیز گردد.

د. چهارمین برهه تاریخی که باید به آن پرداخته شود موضوع دفاع مقدس است. این موضوع به حدی مهم است که رهبر معظم انقلاب اسلامی دوران دفاع مقدس را «ایام الله» معرفی می‌کنند و معتقدند که دفاع مقدس آن ثروت عظیم و معدن طلایی است که «راهیان نور» فناوری استفاده از آن است.

جایگاه دفاع مقدس در نقشه راه و جهت حرکت انقلاب اسلامی چیست؟

برای پاسخ به این سؤال نیازمندیم به عنوان مقدمه، به خود انقلاب اسلامی بپردازیم. یعنی اگر می‌گوییم دفاع مقدس دارای جایگاهی مشخص در انقلاب اسلامی است، ابتدا باید به تبیین هرچه بهتر انقلاب اسلامی بپردازیم تا بتوانیم بر اساس آن، به سؤال مذکور پاسخ دهیم.

تعریف، تشریح و تحلیل انقلاب اسلامی

همان‌طور که بیان شد، برای پرداخت به موضوع دفاع مقدس در بستر انقلاب اسلامی، ابتدا باید به «انقلاب اسلامی» بپردازیم و سه گانه تعریف، تشریح و تحلیل را بررسی کنیم. لازم به ذکر است این سه گانه مطرح شده باید به گونه‌ای بیان شوند که در ابتدا با یکدیگر یک ارتباط مشخص داشته باشند و سپس بتوانند یکدیگر را پشتیبانی کنند.

تعریف انقلاب اسلامی: پیش از آنکه به تعریف انقلاب اسلامی بپردازیم، لازم است جریاناتی که نسبت به تعریف انقلاب اسلامی، از نظرات مشخصی برخوردار هستند را بررسی اجمالی نماییم تا ببینیم اساساً برای تعریف انقلاب اسلامی با چه رویکردی باید به این موضوع بپردازیم.

در حال حاضر، سه جریان مدعی نسبت به انقلاب اسلامی نظرات مشخصی دارند:

۱. جریان توسعه‌گرا؛ ۲. اسلام سنتی؛ ۳. اسلام ناب.

جریان موسوم به «توسعه‌گرا» معتقد است انقلاب اسلامی فرآیند حرکت به سمت مدرنیته را در ایران تسریع کرد و وجود انقلاب اسلامی را به جهت تسریع «مدرنیزاسیون جامعه ایران» اتفاقی مطلوب در نظر می‌گیرد.

جریان موسوم به «اسلام سنتی» معتقد است انقلاب اسلامی بسترهای مناسبی برای امر تبلیغ دین فراهم کرد و از این بابت که در فرآیندهای مرتبط با تبلیغ دین اسلام تسریع شده، انقلاب اسلامی را یک اتفاق مبارک در نظر می‌گیرد. جریان موسوم به «اسلام ناب» معتقد است انقلاب اسلامی برای ایجاد یک سری معادلات جدید برای نظام سازی اجتماعی به میدان آمده است و فقط یک رویداد نیست؛ بلکه در راستای تحقق حکومت دینی بر اساس مبانی اسلامی، قصد دارد نظامات جدید و بدیعی را برای اداره جامعه ارائه کند. در تعریف «فکر» از منظر حکمای اسلامی، می‌توانیم این‌گونه بیان کنیم که «الفکر حرکتی است که از مبانی و من المبادی الی المباد».

فکر دارای سه ویژگی است: حرکت، ابتدا و هدف. با توجه به دو پیش فرض در نظر گرفته شده، حال می‌توانیم انقلاب اسلامی را اینگونه تعریف کنیم: انقلاب اسلامی یک مکتب و حقیقت فکری است که دارای سه ویژگی حرکت، ابتدا و هدف است.

یعنی انقلاب اسلامی بر پایه یک مکتب فکری برآمده از بطن اسلام حقیقی، یک نقطه شروعی دارد و از یک جایی کار خود را آغاز می‌کند؛ اما انقلاب اسلامی پس از شروع خود متوقف نمی‌شود و به عنوان یک موجود زنده حرکت رو به تعالی خود را ادامه می‌دهد و به مثابه یک اتفاق ایستا نیست؛ بلکه دارای پویایی‌های خاص خودش است؛ به عبارتی، می‌توان گفت انقلاب اسلامی مسیر خودش را ادامه داده، یا به عبارتی دیگر، «جریان عالم به سمت حاکمیت حق و به سمت صلاح است.» و می‌داند که در راه پیشرفت هم توقف و هم بازگشت به عقب ممنوع است. حال مسئله‌ای که مطرح می‌شود این است که این حرکت باید هدفمند باشد و اساساً هیچ حرکتی در اسلام و انقلاب اسلامی بدون هدف معنا نداشته، ندارد و نخواهد داشت.

تشریح انقلاب اسلامی: پس از پرداختن به تعریف انقلاب اسلامی به معنای عام آن، حال باید بتوانیم مبتنی بر همان منطقی که انقلاب اسلامی را تعریف کردیم، آن را تشریح کنیم و دقت نماییم که در این موضوع نیز باید ارتباط با تعریف را نیز رعایت کنیم؛ همچنین به گونه‌ای به تشریح بپردازیم که در مرحله بعدی بتوانیم تحلیل را نیز مدنظر قرار دهیم. اگر کمی در تعریف انقلاب اسلامی به معنای عام دقت نماییم (یک حقیقت و مکتب فکری) متوجه می‌شویم برای تشریح انقلاب اسلامی باید بتوانیم «ابتدا» و «هدف» را تبیین کنیم و به چگونگی «حرکت از ابتدا به سمت هدف» بپردازیم؛ درحقیقت می‌توان این‌گونه بیان کرد که در تشریح انقلاب اسلامی، می‌خواهیم بیان کنیم که انقلاب اسلامی نقطه آغاز خود را کجا قرار می‌دهد، به سوی چه نقطه‌ای هدف خود را تنظیم می‌کند و چگونه حرکت خود را از ابتدا به سمت هدف تنظیم و راهبری می‌کند.

بر اساس بیانات امام خامنه‌ای (حفظه الله)، می‌توان این‌گونه به تشریح انقلاب اسلامی پرداخت؛ انقلاب اسلامی از پنج مرحله فرآیندی تشکیل شده است که عبارت‌اند از:

۱. انقلاب اسلامی
۲. نظام اسلامی
۳. دولت اسلامی
۴. جامعه اسلامی
۵. تمدن نوین اسلامی

تحلیل انقلاب اسلامی

همان‌طور که در انتهای بخش مربوط به تشریح انقلاب اسلامی بیان شد، پس از تعریف و تشریح انقلاب اسلامی، حال نوبت به تحلیل انقلاب اسلامی می‌رسد. منظور از تحلیل انقلاب اسلامی این است که بتوان هر مرحله از مراحل پنج‌گانه انقلاب اسلامی را به صورت دقیق بررسی کرد و مشخص نمود که هر مرحله چه نقشی در فرآیند تحقق اهداف انقلاب اسلامی دارد. برای تحلیل هر مرحله از مراحل انقلاب اسلامی ما نیازمند پرداخت به سه مفهوم مهم و اصلی به این شرح هستیم:

- الف. مفهوم تاریخی؛
- ب. عامل انتقال؛
- ج. موضوع محوری.

در ادامه تلاش می‌شود با توضیح این موارد سه‌گانه، بستر مناسب‌تری برای تحلیل هرکدام از مراحل انقلاب اسلامی ایجاد شود.

مفهوم تاریخی

منظور از مفهوم تاریخی، پرداخت تحلیلی به مسائل تاریخی هر مرحله است؛ به گونه‌ای که هر مرحله دارای یک روایت تاریخی مبتنی بر تاریخ تحلیلی اسلام یا تاریخ معاصر است و منجر به فهم هرچه دقیق‌تر آن مرحله می‌شود. پرداخت به مفهوم تاریخی هر مرحله به ما نشان می‌دهد نقطه شروع و نحوه ورود به هر مرحله و همچنین نقطه پایان و نحوه خروج از آن مرحله چیست؛ درنتیجه، مفهوم تاریخی به دنبال مشخص نمودن مبدأ و مقصد هر مرحله است.

موضوع محوری

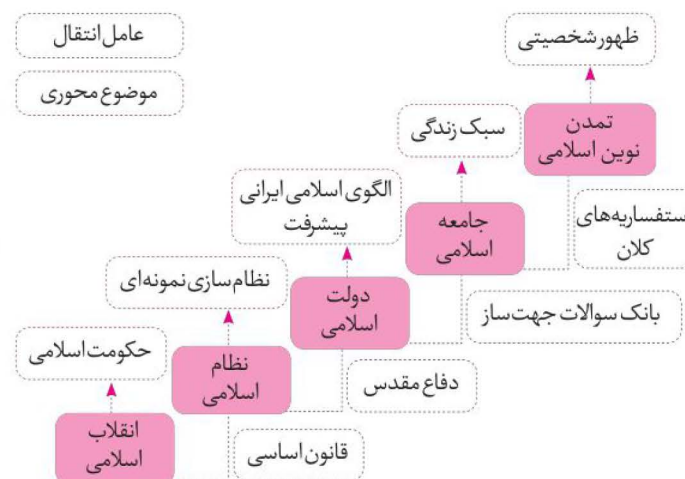
منظور از موضوع محوری این است که در هر مرحله از مراحل پنج‌گانه فرآیند انقلاب اسلامی، نه تنها یک موضوع مهم و محوری باید اتفاق بیفتد، بلکه می‌بایست به صورت کامل محقق شود؛ اگر به صورت کامل محقق نشود، ما نمی‌توانیم از یک مرحله به مرحله دیگر حرکت کنیم؛ چون ابتدا باید در یک مرحله به نتیجه قابل قبول و مطلوبی برسیم و سپس به مرحله بعدی ورود کنیم. درحقیقت، موضوع محوری به دنبال تبیین تحقق یا عدم تحقق یک مرحله است.

عامل انتقال

منظور از عامل انتقال این است که در هر مرحله، ما نیازمند اتفاق و رویدادی هستیم که منجر می‌شود از مرحله فعلی به مرحله بعد منتقل شویم؛ به عبارت دیگر، تا اتفاق و واقعه مدنظر رخ ندهد ما نمی‌توانیم از یک مرحله به مرحله دیگر برویم.

برای مثال و به جهت دقیق‌تر شدن موضوع، میتوان اینگونه بیان کرد که برای اینکه از مرحله اول، یعنی انقلاب اسلامی، وارد مرحله دوم نظام اسلامی شویم، نیازمند یک رویداد مهم هستیم؛ اگر این رویداد مهم اتفاق نیفتد و به آن پرداخته نشود در فهم مراحل انقلاب اسلامی دچار مشکل میشویم.

پس از توضیح سه موضوع مدنظر، برای تحلیل انقلاب اسلامی میتوان بر اساس شکل ۴ به ارائه تحلیل انقلاب اسلامی به معنای عام پرداخت:

↑ شکل ۴: ترسیم فرآیند تحقق مراحل انقلاب اسلامی (تحلیل انقلاب اسلامی)

در تحلیل مرحله اول از مراحل پنج‌گانه، به صورت خاص به مرحله ای با عنوان "انقلاب اسلامی" پرداخته میشود؛ منظور رویداد و ظهور انقلاب اسلامی است که شروع آن از ۱۲۷۵ هجری شمسی در نظر گرفته میشود؛ اما ظهور و بروز آن در ۱۳۵۷ اتفاق میافتد. در این مرحله موضوع محوری این است که اساساً اسلام خودش دارای توان حکومت داری است و به تنهایی و مبتنی بر مبانی توحیدی، خود توانمندی حکومت کردن دارد. اصل "ولایت مطلقه فقیه" مفهومی اساسی در این مرحله است که با اثبات و استقرار آن میتوان به موضوع محوری این مرحله یعنی حکمرانی مبتنی بر اسلام جهت مشخصی بخشید.

مرحله دوم عامل انتقال "قانون اساسی" است. حضرت امام خمینی العظیم الشان(ره) به عنوان فقیه جامع الشرائط جامعه مسلمین، اقدام به نظام سازی هشت‌گانه ای نموده اند. در بعضی از این نظام سازی های نمونه ای، مواردی به صورت جدید ابداع و تأسیس شده و مواردی هم بازتعریف می شوند.

نظام سازی هشت‌گانه ای امام(ره) عبارت است از:

۱. نظام سازی در حوزه پرداخت به امر مستضعفین؛ راه اندازی کمیته امداد، جهاد سازندگی، حساب ۱۰۰ امام؛
۲. نظام سازی در حوزه امنیتی- دفاعی: تغییر فضای امنیتی-دفاعی کشور از مدل های ساختارگرا، متمرکز و سازمانی به مدل تشکیلات محور، غیرمتمرکز و مردمی، با تأسیس و ایجاد «بسیج»؛

۳. نظام سازی در حوزه امنیتی-اطلاعاتی: وزارت اطلاعات؛

۴. نظام سازی در حوزه فرهنگی-تربیتی؛

۵. بازتعریف در حوزه مساجد کشور، به عنوان اتاق فرماندهی؛

۶. بازتعریف نهادهای ریاستی ذیل نظریه ولایت فقیه: خبرگان رهبری؛

۷. نمونه سازی در حوزه تقنین: مجلس شورای اسلامی و شورای نگهبان؛

۸. بازتعریف حوزه اقتصادی کشور، به خصوص در حوزه پول، بر اساس نظام قرض الحسنه.

در تحلیل مرحله سوم میتوان اینگونه بیان نمود که برای تحقق دولت اسلامی، باید در ادامه نظام سازی های نمونه ای حضرت اما، به دنبال "نظام سازی همه جانبه" برای "هدایت نظامات اجتماعی" باشیم و بر همین اساس به دو موضوع اساسی باید پردازیم: موضوع اول "روش و منش مدیران و کارگزاران" است. موضوع دومی که برای تحقق دولت اسلامی باید به آن پردازیم موضوع نظامات اداره جامعه است؛ همانطور که رهبر معظم انقلاب اسلامی می فرمایند:

«منظور از دولت اسلامی این است که بر اساس آنچه در دوره تعیین نظام اسلامی به وجود آمد، یک قانون اساسی درست شد؛ نهادها و بنیان های اداره کشور و مدیریت کشور معین شد. این مجموعه نهادهای مدیریتی، دولت اسلامی است. در اینجا منظور از دولت، فقط قوه مجریه نیست؛ یعنی مجموع دستگاه های مدیریتی کشور که اداره یک کشور را برعهده دارند؛ نظامات گوناگون اداره کننده کشور.»

حال نکته اساسی این است که مبنای طراحی نظامات اداره جامعه چیست؟ بر اساس بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی، مبنای طراحی نظامات اداره جامعه، "الگوی اسلامی-ایرانی پیشرفت" است و ای موضوع همان موضوع محوری مرحله سوم انقلاب اسلامی است.

در تحلیل مرحله چهارم که با عنوان "جامعه اسلامی" قابل عرضه است، میتوان اینگونه به عامل انتقال این مرحله پرداخت که پس از ایجاد وتشکیل دولت اسلامی که زمینه ساز جامعه اسلامی است، ما با یک سری از مسائل و سوالاتی از جنس سوالات اجتماعی در ارتباط با زندگی انسانها مواجه هستیم و اگر بتوانیم به صورت دقیق هم به این سوالات پردازیم و هم برای پاسخ دادن به آنها تلاش کنیم، موجبات تحقق موضوع محوری این مرحله - که سبک زندگی است - فراهم نموده ایم.

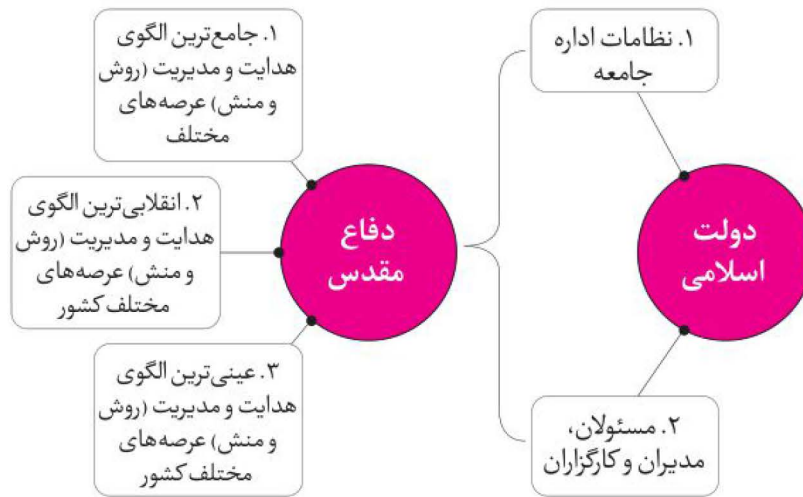
در تحلیل مرحله پنجم نیز میتوان به صورت اجمالی این گونه بیان کرد که پس از تشکیل یک جامعه اسلامی، حال نوبت آن میرسد تا سایر بلاد و کشورهای اسلامی مختلف، بر اساس "استفساریه های کلان" خود که از ما به عنوان جامعه اسلامی دارند، الگوی اداره جامعه خود را باز تنظیم کرده، بر اساس یک الگوی صحیح حرکت کنند.

جایگاه دفاع مقدس در نقشه راه و جهت حرکت انقلاب اسلامی، «عامل انتقال» مرحله دوم «نظام اسلامی» به مرحله سوم «دولت اسلامی» است؛ همان طور که بیان شد، برای ساخت دولت اسلامی، نیازمند دو مؤلفه جدی هستیم:

الف. نظامات اداره جامعه؛

ب. مدیران، کارگزاران و مسئولان.

باتوجه به اینکه دفاع مقدس؛ جامع ترین، عینی ترین و انقلابی ترین الگوی روش و منش موجود برای هدایت و مدیریت جامعه در انقلاب اسلامی است؛ بار دیگر، ضرورت پرداخت به آن شفاف تر می شود و حال می توانیم بگوییم که دفاع مقدس نه تنها برهه ای مهم از برهه های تاریخی و هویتی ما است؛ بلکه به عنوان دستگامی معادله ساز، اگر به درستی به آن رجوع شود، می تواند آورده های بسیار مهمی را در بر داشته باشد.

↑ شکل ۵: نسبت بین مرحله دولت اسلامی و دفاع مقدس

۲۱/۳ دستگاہ نگرش به دفاع مقدس چگونه است و از چه مولفه‌هایی برخوردار است؟

روایت‌گفتمانی	روایت خاطرات دفاع مقدس و سیره شهدا	روایت جغرافیایی-نظامی	مؤلفه‌ها / نوع نگرش
x	✓	✓	گسستاری (نقطه‌ای)
✓	✓	✓	پیوستاری

↑ جدول ۱: تبیین انواع نگرش‌ها به موضوع دفاع مقدس

نحوه رجوع و پرداخت به موضوع دفاع مقدس دارای دو نگرش اصلی است:

الف. گسستاری (نقطه‌ای): منظور از نگاه گسستاری یا نقطه‌ای این است که ما در پرداخت به دفاع مقدس و رجوع به آن، هر کدام از وقایع، عملیات‌ها و مناطق عملیاتی را به صورت مجزا مورد بحث قرار دهیم و این فرض را با انتخاب این نگاه باید بپذیریم که مثلاً هیچ ارتباطی بین عملیات‌های هشت گانه کوچک در ابتدای جنگ، مانند عملیات «فرمانده کل قوا، خمینی روح خدا» با عملیات‌های وسیع‌تر مانند «ثامن الائمه و طریق القدس» وجود ندارد.

ب. نگاه پیوستاری: منظور از نگاه پیوستاری در پرداخت به تاریخ هشت ساله دفاع مقدس این است که یک ارتباط مشخص و منظمی بین رویدادها، عملیات‌ها و مناطق عملیاتی در سیر زمانی آن دوران بابرکت برقرار است. این نگاه در مقابل نگاه گسستاری مطرح می‌شود و به دنبال آن است تا بر اساس یک منطق مشخص و منظم، ارتباط بین قسمت‌های مختلف دفاع مقدس را بر اساس یک مدار زمانی معین تبیین نماید؛ پس به تاریخ هشت ساله دفاع مقدس مانند یک فیلم می‌نگرد و اتفاقات را در قالب

نگاهی پیوسته و مرتبط، بررسی و تحلیل می‌کند.

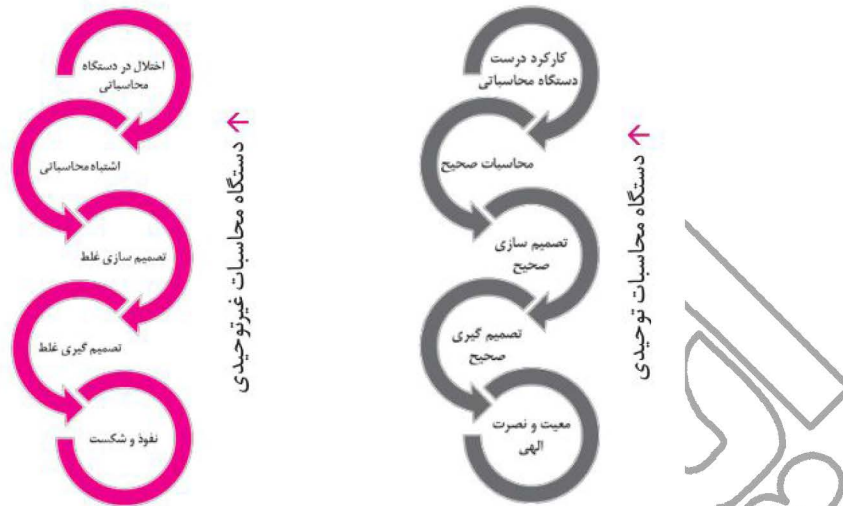
برای تبیین هرچه بهتر موضوع، بهتر است ابتدا مولفه‌های سه گانه موق بررسی شود:

الف: روایت جغرافیایی-نظامی

ب: روایت خاطرات دفاع مقدس و سیره شهدا

ج: روایت گفتمانی: منظور از روایت گفتمانی، این است که در رجوع به دفاع مقدس، ما به دنبال فهم کامل و گفتمان حاکم بر هر بخش، رویداد و عملیات از دفاع مقدس در یک شبکه ارتباطی مشخص هستیم و میخواهیم برای مثال دقیقاً بدانیم علت انجام عملیات "الی بیت المقدس" چه بوده است؟

↑ شکل ۷: مقایسه دستگاه محاسبات توحیدی و غیرتوحیدی

۲/۲/۳ دستگاه تحلیل دفاع مقدس چگونه است و چه مولفه هایی دارد؟

بر اساس مبانی دینی و منظومه فکری امامین انقلاب اسلامی، مبنای دستگاه تحلیلی جبهه باطل «محاسبات غیرتوحیدی» و مبنای دستگاه تحلیلی جبهه حق «محاسبات توحیدی» است. هرکدام از این مبانی منجر به فرآیندها و اتفاقاتی می شوند که نتایج مختلفی را رقم خواهند زد.

عمل بر اساس دستگاه محاسبات غیرتوحیدی، منجر به ایجاد فرآیندهایی می شود که می توان این گونه به تشریح آن پرداخت؛ اولین نتیجه عمل بر اساس دستگاه محاسبات غیرتوحیدی، ایجاد «اختلال در دستگاه محاسبات» است و این ایجاد اختلال منجر به «اشتباه محاسباتی» می شود و این موضوع منجر به «تصمیم سازی غلط» و درنهایت «تصمیم گیری» غلط می گردد و نتیجه نهایی اش فرآیند «نفوذ دشمن» و درنهایت «شکست» خواهد بود.

نتیجه اصلی عمل بر اساس دستگاه محاسبات غیرتوحیدی، پدیده ای به نام «نفوذ» است که بانوجه به مطالعات صورت گرفته در تاریخ هشت ساله دفاع مقدس می توان سه نوع نفوذ را در نظر گرفت؛ نفوذ فردی، نفوذ اجتماعی (جمعی)، نفوذ تشکیلاتی (سازمان یافته)؛

"مطرا" معتقد است برای رجوع به دفاع مقدس؛ برای شناخت درست گشته باید به صورت پیوستاری و در قالب دستگاه محاسبات توحیدی به آن پرداخته شود.

۳/۳/۳ محور تحلیل برای پرداخت به دفاع مقدس چیست؟

برای پاسخ به این سوال هم باید همان قاعده نقشه راه و جهت حرکت انقلاب اسلامی را رعایت نمود و لازمه تحقق آن، رعایت توجه به منظومه فکری امامین انقلاب اسلامی است. در باب اهمیت و جایگاه خرمشهر از لحاظ مختلفی میتوان به بحث پرداخت از لحاظ جغرافیایی، موقعیت راهبردی، موقعیت سیاسی و ...؛ اما نکته جالب این است که چرا رهبر معظم انقلاب از بین تمامی مناطق عملیاتی، بر روی خرمشهر تمرکز میکنند؟

این سوال را از جهات مختلفی میتوان پاسخ داد اما یک پاسخ اصلی و کلیدی آن است که حسن باقری در دست نوشته هایش بعد از عملیات فتح المبین مکتوب کرده است: "خرمشهر حیات صدام است و ما باید حیات دشمن را از او بگیریم"

ما در مطرا محور تحلیل خود را «خرمشهر» قرار داده ایم و معتقد هستیم سه گانه زیر، نقاط کلیدی هستند که می توانند در نحوه رجوع ما به جنگ اثرگذار باشند و معادلات متفاوتی را رقم بزنند.

الف. سقوط خرمشهر و افتادن آن به دست دشمن؛

ب. آزادسازی خرمشهر و چگونگی این آزادسازی؛

ج. نحوه برخورد ما با ادامه جنگ بعد از آزادسازی خرمشهر.

ردیف	محورهای اصلی	انتخاب برتر
۱	دستگاه نگرش	پیوستاری با محوریت روایت گفتمانی
۲	دستگاه تحلیل	دستگاه محاسبات توحیدی
۳	محور تحلیل	خرمشهر

↑ جدول ۲: نوع پرداخت به دفاع مقدس مبتنی بر نقشه راه انقلاب اسلامی

بر اساس نگرش پیوستاری گفتمان محور به موضوع دفاع مقدس، می توان آن را به هفت لایه پیوستاری تقسیم کرد و این لایه ها را باتوجه به محوریت تحلیل، یعنی «خرمشهر»، به سه قسمت اصلی تقسیم کرد:

الف. سقوط خرمشهر و اتفاقات قبل از آن: لایه اول و دوم؛

ب. آزادسازی خرمشهر: لایه سوم؛

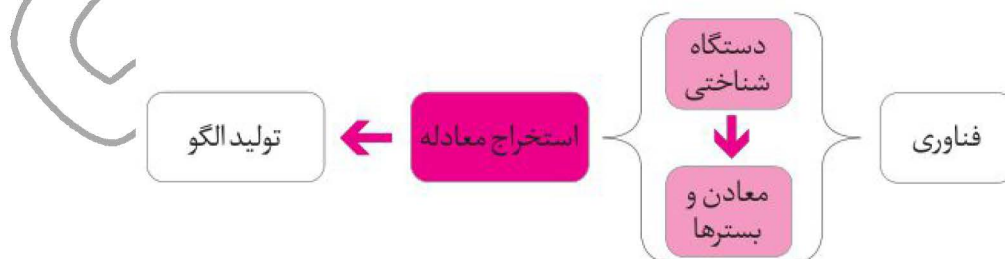
ج. نحوه برخورد با ادامه جنگ بعد از آزادسازی خرمشهر: لایه های چهارم تا هفتم. در انتهای این بخش از نوشتار حاضر، باید این نکته را متذکر شد که هرکدام از این لایه ها نیازمند تبیین و تحلیل هستند و باید به صورت دقیق و عمیق به آن ها پرداخت تا بتوان بر اساس دقت نظر و عمق نگاه، برای بهره برداری از دفاع مقدس، اقدامات لازم را طراحی و سازمان دهی نمود.

راهیان نور، اصلی ترین فناوری استفاده از ثروت عظیم دفاع مقدس

فناوری های دفاع مقدس مبتنی بر نقشه راه انقلاب اسلامی، شامل یک طیف گسترده و قابل توجهی است که می توان از موضوعات و رویدادهایی مثل زیارت قبور شهدا، گرامیداشت خانواده های شهدا، برگزاری یادواره و راهواره های دفاع مقدس و... نام برد؛ اما اصلی ترین فناوری استفاده از ثروت عظیم دفاع مقدس مبتنی بر بیانات امام حاضر انقلاب اسلامی، راهیان نور معرفی شده است.

نوع پرداخت (رویکرد مراجعه) فناورانه به دفاع مقدس بر اساس نقشه راه انقلاب اسلامی چگونه است؟

می توان این گونه بیان نمود که فناوری یعنی استخراج «معادلات مشخص»، به منظور ساخت و تولید «الگوهای مشخص» از «بسترها و معادن مشخص» مبتنی بر «دستگاه شناختی مشخص». درحقیقت، فناوری با برخورداری از یک دستگاه شناختی مشخص، می تواند معادلاتی را از بسترها و معادن مشخص استخراج نماید که بر اساس این معادلات، می توان الگوهای مشخصی تولید نمود و این الگوهای مشخص خودشان ارزش افزوده هستند و می توانند ارزش افزوده ایجاد نمایند.

↑ شکل ۸: نحوه فرآیند و ارکان فناوری

تبیین لایه های هفت گانه پیوستاری دفاع مقدس

تبیین لایه اول از لایه های هفت گانه پیوستاری؛ پیروزی انقلاب اسلامی تا آغاز دفاع مقدس

این لایه که اولین لایه از لایه های هفت گانه پیوستاری است از تاریخ ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ تا ۳۰ شهریور ۱۳۵۹ را شامل می شود. در این لایه، محوری ترین موضوع، «بقا و استمرار انقلاب اسلامی» است که، شخص «امام خمینی(ره)» که مدار هدایت انقلاب اسلامی را به دست گرفته و در حال حفظ و حراست از هویت حقیقی و حقوقی آن است.

پیروزی انقلاب اسلامی، تا آغاز دفاع مقدس ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ تا ۳۰ شهریور ۱۳۵۹ بقا و استمرار انقلاب اسلامی		
غفلت از پیام و هدایت امام(ره) توسط مدیران نالایق	نظام چالش ها	خرمشهر دیروز
هجمه های بیرونی: تحریم		
هجمه های درونی: کودتا، حرکت های خلق کرد، عرب، ترکمن، منافقین، لانه جاسوسی آمریکا		
تدوین قانون اساسی مبتنی بر اسلام ناب	نظام راه حل ها	
نظام سازی های نمونه ای هشت گانه امام(ره) مبتنی بر قانون اساسی		
امام خمینی(ره) و یاران خاصشان (بهشتی، مطهری و...)	نظام نخبگان	
شهرهای پایه، مریوان، لانه جاسوسی سابق آمریکا در تهران، موزه های عبرت		یادمان ها و مناطق عملیاتی نمونه
غفلت و عدم تبعیت از پیام و کلام امام خامنیه ای (حفظه الله)	نظام چالش ها	خرمشهر امروز
گفتمان سازی	نظام راه حل ها	
امام خامنیه ای (حفظه الله)	نظام نخبگان	
حسینیة امام خمینی(ره)		یادمان ها و مناطق عملیاتی نمونه

↑ جدول ۵: پرداخت لایه اول و مقایسه تطبیقی آن

خرمشهر دیروز

نظام چالش ها

نظام چالش های موجود در این برهه از تاریخ که قبل از آغاز جنگ تحمیلی است، موضوعات بسیار زیادی را در بر می گیرد؛ اما با توجه به اهمیت حوادث رخ داده، به مهم ترین آن ها اشاره می شود:

الف. غفلت از پیام و هدایت امام خمینی(ره) توسط مدیران نالایق و لیبرال

در این برهه از تاریخ، امام خمینی(ره) به مثابه رهبر و امامی که با چشمی بینا و قلبی مطمئن، انقلاب نوپا و محیط درون و بیرون آن را مشاهده می کنند، بیشترین میزان سخنرانی ها و پیام ها را در عرصه های مختلف اداره جامعه مطرح می کنند. از تهدیدات امنیتی تا موضوعات فرهنگی؛ اما گویا مسئولان و مدیران وقت، به دلایل گوناگون، علاقه زیادی به تبعیت بر اساس فرامین امام ندارند که مصادیق بارز آن نحوه انتخاب و عملکرد دولت موقت به سرپرستی «بازرگان» و وقایع دوران ریاست جمهوری «ابوالحسن بنی صدر» است.

ب. هجمه های بیرونی و درونی

در این دوران که انقلاب اسلامی یک موجود نوپا است، هجمه های مختلف بیرونی و درونی را بر خود مشاهده می کند. پیرامون هجمه های بیرونی، می توان به مسئله «تحریم» اشاره کرد که یکی از موضوعات جدی است؛ ایالات متحده آمریکا در سال ۱۹۸۰ میلادی (۱۳۵۸ شمسی) تحریم های بازده گانه ای را علیه ایران طراحی، تصویب و اعمال می کند.

در جمع بندی این بخش باید گفت چالشهای موجود در این لایه و برهه تاریخی در دو حوزه خلاصه میشوند: تهدیدات امنیتی و فکری-سیاسی.

نظام راه حل ها:

باتوجه به آنچه در حوزه چالش های این لایه مطرح شد، امام خمینی(ره) دو راهکار جدی را برای حل چالش های مطرح طراحی و ارائه کرده اند:

الف. تدوین قانون اساسی مبتنی بر اسلام ناب

امام خمینی (ره) به درستی این موضوع را تشخیص می دهند که اگر این جوشش و خروشی که بر اثر انقلاب اسلامی، در ایران پدید آمده است، در یک قالب و چهارچوب مشخص تعریف و تنظیم نشود، روزه روز از میزان پایداری آن کاسته می شود و احتمالاً سرنوشتی مانند سرنوشت سایر انقلاب ها مانند انقلاب الجزایر و فرانسه برای آن رخ دهد. پیگیری، طراحی، تدوین و تأیید قانون اساسی زمینه را برای مقابله با جریان های تفرقه انگیز داخلی و نحوه مواجهه با هجمه های بیرونی مشخص فراهم کرده است.

ب. نظام سازی های نمونه ای هشت گانه امام(ره) مبتنی بر قانون اساسی

امام خمینی عظیم الشان (ره) به خوبی می داند اگر بر اساس قانون اساسی، نظامات اداره جامعه در سطحی تعریف جدید نیابند و در سطحی دیگر، بازتعریف نشوند، هم ناکارآمدی آن قانون اساسی و هم ناکارآمدی انقلاب اسلامی در اداره جامعه مشخص می شود.

نظام چالش ها	نظام راه حل ها
تهدیدات فکری-سیاسی	حوزه پرداخت به امر مستضعفین؛ راه اندازی کمیته امداد، جهاد سازندگی، حساب ۱۰۰ امام
تهدیدات امنیتی-دفاعی	حوزه امنیتی - دفاعی؛ بسیج و سپاه، بازتعریف ارتش
تهدیدات امنیتی-دفاعی	در حوزه امنیتی - اطلاعاتی؛ وزارت اطلاعات
تهدیدات فکری-سیاسی	حوزه فرهنگی - تربیتی؛ احیای نقش ائمه جمعه
تهدیدات فکری-سیاسی	حوزه مساجد به عنوات اتاق فرماندهی
تهدیدات فکری-سیاسی	باز تعریف نهادهای ریاستی ذیل نظریه ولایت فقیه؛ خبرگان رهبری
تهدیدات فکری-سیاسی	حوزه تقنین؛ مجلس شورای اسلامی و شورای نگهبان
تهدیدات فکری-سیاسی	حوزه اقتصادی کشور؛ تعریف نظامات پولی ذیل مفهوم قرض الحسنه
تهدیدات فکری-سیاسی	تدوین قانون اساسی

↑ جدول ۷: تطبیق نظام چالش ها و نظام راه حل های لایه اول از لایه های هفت گانه

نظام نخبگان

پیرامون این موضوع، می توان اصلی ترین نخبه و نقش آفرین این لایه را خود حضرت امام خمینی(ره) معرفی کرد و در کنار او، یاران خاص ایشان را نام برد. افرادی همچون شهید بهشتی، شهید مطهری، آیت الله خامنه ای، شهید دیالمه، شهید محلاتی، آیت الله شهید دستغیب، شهید آیت، شهید رجایی، شهید باهنر و... این افراد که هر کدام ویژگی های منحصر به فردی دارند و به عبارتی، جزء نخبگان عرصه حکمرانی، سیاستگذاری و اجرا محسوب می شوند.

پاوه، مریوان، لائنه جاسوسی، نمونه ای از یادمان های این لایه

حال که به نظام چالش ها، راه حل ها و نخبگان این لایه پرداخته شد، برای آنکه بتوان حقایق آن دوران را بهتر درک کرد و سیر زیارت تاریخی هشت ساله دفاع مقدس را طراحی کرد؛ پیشنهاد می شود با حضور در یادمان های غرب کشور، مانند شهرهای پاوه، مریوان و... از یک سو، یا حضور در «لائنه جاسوسی سابق آمریکا در تهران» از سویی دیگر، از نزدیک نمونه های عینی این موضوع را مشاهده و درک کرد؛ چراکه حضور در نقطه ای که آن رویداد تاریخی در آن محل اتفاق افتاده است، شرایط را برای درک موضوعات و مفاهیم مهم تاریخی بیش از پیش فراهم می کند.

خرمشهر امروز

باتوجه به آنچه در تبیین خرمشهر دیروز در این لایه بیان شد، می توان مبتنی بر آن، نظامات سه گانه مدنظر را بر اساس شرایط امروز و به فراخور زمان، مشابه سازی کرد. لازم به ذکر است در مشابه سازی هایی که بیان می شود به توضیحات حداقلی اکتفا می شود و مانند خرمشهر های دیروز مورد بررسی قرار نمی گیرد؛ چراکه هدف از ارائه این بخش در هر لایه، فقط مشابه سازی بر اساس نشانه ها است و خوانندگان محترم می توانند باتوجه به آنچه در بخش خرمشهر های دیروز هر لایه بحث می شود، در هر زمان و مکان، خرمشهرهای امروز خود را تعریف کنند و برای آزادسازی آن، طبق قاعده نظامات سه گانه «چالش ها، راه حل ها و نخبگان» اقدام نمایند.

نظام چالش ها

بر اساس آنچه در تبیین نظام چالش های خرمشهر دیروز در این لایه بیان شد، می توان گفت امروز هم ما با چالشی بزرگ مواجه هستیم، آن هم «غفلت و عدم تبعیت از پیام و کلام امام خامنه ای(حفظه الله)». ایشان که در ادامه نظام سازی امام(ره)، اقدام به نظام سازی همه جانبه برای تحقق دولت اسلامی در مسیر استمرار انقلاب اسلامی نموده اند، در موضوعات مختلف، اعم از سلامت، اقتصاد، فرهنگ و... بیاناتی مفصل داشته اند و طبق اصل ۱۱۰ قانون اساسی، اقدام به تدوین ۵۴ بسته سیاست های کلی نظام نموده اند. اما امروز شاهد آن هستیم که مثلاً در عرصه «سلامت و بهداشت»، «اقتصاد» و... سیاست های کلی نظام که از طرف ایشان تنظیم و ابلاغ شده است، کنار گذاشته شده و برنامه ریزی ها بر اساس شاخص های توسعه جهانی انجام می پذیرد.

نظام راه حل ها

رهبر معظم انقلاب، خودشان به تنهایی، راه حلی اصلی را در این برهه از تاریخ برای ادامه فرآیند نظام سازی های امام(ره) انتخاب نموده اند، آن هم «گفتمان سازی» است. ایشان گفتمان سازی در عرصه های مختلف را برای هدایت اذهان جامعه به سمت موضوعات اصلی در دو دهه اخیر شروع کرده اند، تا آنجا که می توان نهضت رشد علمی کشور را مدیون این گفتمان سازی و پافشاری ایشان بر رشد، شتاب و پیشرفت علمی کشور دانست. پس اصلی ترین راه حل ایشان برای ادامه نظام سازی های مورد نیاز جامعه در ابعاد حقیقی و حقوقی را می توان «گفتمان سازی» نامید تا بر اساس آن، یک عزم و توکل اجتماعی همگانی برای حل مسائل کشور ایجاد شود.

یادمان های این دوران

در این دوران «حسینیه امام خمینی(ره)» که محل دیدار اقشار مختلف مردم و مسئولین با رهبر انقلاب است را می توان به عنوان یادمانی عملیاتی برای اخذ فرامین، برنامه ها و راهنمایی های امام حاضر انقلاب به جهت فتح خرمشهرهای جدید در نظر گرفت.

جمع بندی لایه اول

در انتهای این لایه، باید این نکته را مطرح کرد که غفلت از پیام و هدایت «امام جامعه» در هر عصر و دورانی، می تواند تبعاتی را داشته باشد. یک روز این تبعات شکست در آحد است، یک روز شکست در صفین، یک روز غافل گیری در دفاع مقدس، و یک روز هم فریب خوردن از دشمن بر اساس اعتماد به او در مسائلی مانند برجام. اما نکته قابل

توجه این است که ارائه راه حل برای مقابله با این چالش‌ها موضوعی متفاوت از جریان‌ات رایج است؛ چراکه عمل به جریان‌ات و راه حل‌های رایج خودش می‌تواند چالش‌آفرین باشد؛ به جای آنکه مسئله‌ای را حل کند، یا وخامت آن مسئله را تشدید می‌کند، یا مسئله و چالشی جدید به وجود می‌آورد.

فصل دوم: نکات مهم روایت سوم محمد علیان (از ابتدای کتاب تا صفحه ۸۲)

۱- در گونه نخست (روایت اول) که میتوان آن را روایت جغرافیایی-نظامی از دفاع مقدس نامید، نگارنده بیشتر سعی در تبیین، تشریح و تحلیل اطلاعات نظامی و توابع آن داشته‌اند. در گونه دوم (روایت دوم) تولیدکنندگان به دنبال جمع‌آوری خاطرات و روایت‌های مختلف و متعدد از رزمندگان، شهدا، اسرا و جانبازان هستند.

روایت سوم از اطلاعات روایت‌های اول و دوم استفاده کرده و با ارائه یک دستگاه جدید و منظم برای فهم دفاع مقدس که مبتنی بر افق‌نمایی حرکت انقلابی اسلامی باشد، روایت جنگ هشت ساله را بازتنظیم میکند

۲- سؤال اساسی این است که اهمیت موضوع دفاع مقدس چیست که از آن به عنوان نقطه عطف تاریخی یاد می‌شود؟ باتوجه به آنکه جدیدترین و راقی‌ترین نقشه راه حرکت انقلاب اسلامی در دومین مرحله - خودسازی، جامعه‌پردازی و تمدن‌سازی - «بیانیه گام دوم» است، می‌توان با اتخاذ نگاهی فرآیندی به این بیانیه، پاسخ سؤال مذکور و تشریح اهمیت موضوع دفاع مقدس در بستر انقلاب اسلامی را استخراج نمود.

۳- انقلاب اسلامی در گام اول خود توانسته است با دو مؤلفه اصلی، برکاتی هفت‌گانه را رقم بزند تا بتواند از جمیع تهدیدات و دشمنی‌های متعدد، با حفظ جهت حرکت خود، عبور کند و حیات خود را حفظ نماید. این دو مؤلفه عبارت‌اند از:

الف. آغازگری عصر جدید در عالم؛

ب. ایجاد دوگانه استکبار و اسلام

۴- مؤلفه‌های اصلی گام دوم و نیازهای هفت‌گانه آن

مطرح کردن گام دوم انقلاب اسلامی بر اساس کتابت حکیمانه این بیانیه، نشان می‌دهد که انقلاب اسلامی نه تنها توانسته است حیات خود را بر اساس جهت اصیل خود حفظ کند، بلکه به دنبال ارتقای نحوه حرکت خود است و این ارتقای حرکت خود را با سه مؤلفه اصلی بر اساس رفع نیازهای هفت‌گانه خود دنبال خواهد کرد:

الف. خودسازی؛ ب. جامعه‌پردازی؛ ج. تمدن‌سازی.

۵- نقاط گلوگاهی بیانیه گام دوم

باتوجه به آنچه در قسمت قبل بیان شد و می‌توان چهار نقطه گلوگاهی اصلی را برای بیانیه گام دوم در نظر گرفت:

الف. انقلاب اسلامی موجودی زنده، هدفمند و دارای جهت حرکت مشخص؛

ب. گام اول؛ مؤلفه‌های اصلی و برکات هفت‌گانه آن؛

ج. گام دوم؛ مؤلفه‌های اصلی و نیازهای هفت‌گانه آن؛

د. جوانان، عناصر نقش‌آفرین اصلی و متصل‌کنندگان گام اول به گام دوم.

۶- متوجه می‌شویم که رهبر معظم انقلاب، بلافاصله بعد از آنکه مأموریت جوانان را مشخص می‌کنند، به آن‌ها دو توصیه جدی می‌کنند:

الف. بهره‌گیری از تجربه‌ها و عبرت‌های گذشته؛ ب. به کار بستن نگاه انقلابی، روحیه انقلابی و عمل جهادی.

۷- نقاط چهارگانه برهه‌های تاریخی برای شناخت درست گذشته و جانمایی دفاع مقدس

بر اساس بررسی تاریخ گذشته انقلاب اسلامی، می‌توان گفت برای شناخت درست گذشته، باید چهار برهه تاریخی را بررسی کرد.

الف. اولین برهه تاریخی که نیاز به شناخت دقیق آن وجود دارد، برهه‌ای ۲۵۰ ساله است.

ب. دومین برهه تاریخی، شناخت تاریخ معاصر، به خصوص از مشروطه به بعد است که نقطه عطف آن را می‌توان از سال ۱۲۷۵ شمسی به بعد قرار داد

ج. سومین برهه تاریخی که شناخت آن بسیار مهم است، خود انقلاب اسلامی و جریان‌شناسی سیاسی، فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی آن است.

د. چهارمین برهه تاریخی که باید به آن پرداخته شود موضوع دفاع مقدس است.

۸- تعریف انقلاب اسلامی: پیش از آنکه به تعریف انقلاب اسلامی بپردازیم، لازم است جریاناتی که نسبت به تعریف انقلاب اسلامی، از نظرات مشخصی برخوردار هستند را بررسی اجمالی نماییم تا ببینیم اساساً برای تعریف انقلاب اسلامی با چه رویکردی باید به این موضوع بپردازیم.

در حال حاضر، سه جریان مدعی نسبت به انقلاب اسلامی نظرات مشخصی دارند:

۱. جریان توسعه‌گرا؛ ۲. اسلام سنتی؛ ۳. اسلام ناب.

۹. جریان موسوم به «توسعه‌گرا» معتقد است انقلاب اسلامی فرآیند حرکت به سمت مدرنیته را در ایران تسریع کرد و وجود انقلاب اسلامی را به جهت تسریع «مدرنیزاسیون جامعه ایران» اتفاقی مطلوب در نظر می‌گیرد.

۱۰- جریان موسوم به «اسلام سنتی» معتقد است انقلاب اسلامی بسترهای مناسبی برای امر تبلیغ دین فراهم کرد و از این بابت که در فرآیندهای مرتبط با تبلیغ دین اسلام تسریع شده، انقلاب اسلامی را یک اتفاق مبارک در نظر می‌گیرد.

۱۱- جریان موسوم به «اسلام ناب» معتقد است انقلاب اسلامی برای ایجاد یک سری معادلات جدید برای نظام‌سازی اجتماعی به میدان آمده است و فقط یک رویداد نیست؛ بلکه در راستای تحقق حکومت دینی بر اساس مبانی اسلامی، قصد دارد نظامات جدید و بدیعی را برای اداره جامعه ارائه کند.

۱۲- در تعریف «فکر» از منظر حکمای اسلامی، می‌توانیم این گونه بیان کنیم که «الفکر حرکتی الی‌المبادی و من‌المبادی الی‌المراد». فکر دارای سه ویژگی است: حرکت، ابتدا و هدف.

۱۳- تشریح انقلاب اسلامی: اگر کمی در تعریف انقلاب اسلامی به معنای عام دقت نماییم (یک حقیقت و مکتب فکری) متوجه می‌شویم برای تشریح انقلاب اسلامی باید بتوانیم «ابتدا» و «هدف» را تبیین کنیم و به چگونگی «حرکت از ابتدا به سمت هدف» بپردازیم؛ درحقیقت می‌توان این گونه بیان کرد که در تشریح انقلاب اسلامی، می‌خواهیم بیان کنیم که انقلاب اسلامی نقطه آغاز خود را کجا قرار می‌دهد، به سوی چه نقطه‌ای هدف خود را تنظیم می‌کند و چگونه حرکت خود را از ابتدا به سمت هدف تنظیم و راهبری می‌کند.

۱۴- انقلاب اسلامی از پنج مرحله فرآیندی تشکیل شده است که عبارت‌اند از:

۱. انقلاب اسلامی ۲. نظام اسلامی ۳. دولت اسلامی ۴. جامعه اسلامی ۵. تمدن نوین اسلامی

۱۵- تحلیل انقلاب اسلامی: برای تحلیل هر مرحله از مراحل انقلاب اسلامی ما نیازمند پرداخت به سه مفهوم مهم و اصلی به این شرح هستیم:

الف. مفهوم تاریخی؛ ب. عامل انتقال؛ ج. موضوع محوری.

۱۶- منظور از مفهوم تاریخی، پرداخت تحلیلی به مسائل تاریخی هر مرحله است؛ به گونه‌ای که هر مرحله دارای یک روایت تاریخی مبتنی بر تاریخ تحلیلی اسلام یا تاریخ معاصر است و منجر به فهم هرچه دقیق‌تر آن مرحله می‌شود.

۱۷- عامل انتقال: منظور از عامل انتقال این است که در هر مرحله، ما نیازمند اتفاق و رویدادی هستیم که منجر می‌شود از مرحله فعلی به مرحله بعد منتقل شویم؛ به عبارت دیگر، تا اتفاق و واقعه مدنظر رخ ندهد ما نمی‌توانیم از یک مرحله به مرحله دیگر برویم.

۱۸- برای تحلیل انقلاب اسلامی میتوان به ارائه تحلیل انقلاب اسلامی به معنای عام پرداخت: در تحلیل مرحله اول از مراحل پنج‌گانه، به صورت خاص به مرحله‌ای با عنوان

"انقلاب اسلامی" پرداخته میشود؛ منظور رویداد و ظهور انقلاب اسلامی است که شروع آن از ۱۲۷۵ هجری شمسی در نظر گرفته میشود؛ اما ظهور و بروز آن در ۱۳۵۷ اتفاق میافتد. مرحله دوم عامل انتقال "قانون اساسی" است. در تحلیل مرحله سوم میتوان اینگونه بیان نمود که برای تحقق دولت اسلامی، باید در ادامه نظام‌سازی‌های نمونه‌ای

حضرت اما، به دنبال "نظام‌سازی همه‌جانبه" برای "هدایت نظامات اجتماعی" باشیم. در تحلیل مرحله چهارم که با عنوان "جامعه اسلامی" قابل‌عرضه است، میتوان اینگونه به عامل انتقال این مرحله پرداخت که پس از ایجاد و تشکیل دولت اسلامی که زمینه‌ساز جامعه اسلامی است، ما با یک سری از مسائل و سوالاتی از جنس سوالات اجتماعی در

ارتباط با زندگی انسانها مواجه هستیم و اگر بتوانیم به صورت دقیق هم به این سوالات بپردازیم و هم برای پاسخ دادن به آنها تلاش کنیم، موجبات تحقق موضوع محوری این مرحله - که سبک زندگی است - فراهم نموده ایم. در تحلیل مرحله پنجم نیز میتوان به صورت اجمالی این گونه بیان کرد که پس از تشکیل یک جامعه اسلامی، حال نوبت

آن میرسد تا سایر بلاد و کشورهای اسلامی مختلف، بر اساس "استفساریه های کلان" خود که از ما به عنوان جامعه اسلامی دارند، الگوی اداره جامعه خود را باز تنظیم کرده، بر اساس یک الگوی صحیح حرکت کنند.

۱۹- نحوه رجوع و پرداخت به موضوع دفاع مقدس دارای دو نگرش اصلی است: الف. گسستاری (نقطه ای) ب. نگاه پیوستاری.

۲۰- روایت گفتمانی: منظور از روایت گفتمانی، این است که در رجوع به دفاع مقدس، ما به دنبال فهم کامل و گفتمان حاکم بر هر بخش، رویداد و عملیات از دفاع مقدس در یک شبکه ارتباطی مشخص هستیم و میخواهیم برای مثال دقیقاً بدانیم علت انجام عملیات "الی بیت المقدس" چه بوده است؟

۲۱- اولین نتیجه عمل بر اساس دستگاه محاسبات غیرتوحیدی، ایجاد «اختلال در دستگاه محاسبات» است و این ایجاد اختلال منجر به «اشتباه محاسباتی» می شود و این موضوع منجر به «تصمیم سازی غلط» و درنهایت «تصمیم گیری» غلط می گردد و نتیجه نهایی اش فرآیند «نفوذ دشمن» و درنهایت «شکست» خواهد بود.

۲۲- نتیجه اصلی عمل بر اساس دستگاه محاسبات غیرتوحیدی، پدیده ای به نام «نفوذ» است که باتوجه به مطالعات صورت گرفته در تاریخ هشت ساله دفاع مقدس می توان سه نوع نفوذ را در نظر گرفت؛ نفوذ فردی، نفوذ اجتماعی (جمعی)، نفوذ تشکیلاتی (سازمان یافته)؛

۲۳- بر اساس نگرش پیوستاری گفتمان محور به موضوع دفاع مقدس، می توان آن را به هفت لایه پیوستاری تقسیم کرد و این لایه ها را باتوجه به محوریت تحلیل، یعنی «خرمشهر»، به سه قسمت اصلی تقسیم کرد:

الف. سقوط خرمشهر و اتفاقات قبل از آن: لایه اول و دوم؛ ب. آزادسازی خرمشهر: لایه سوم؛

ج. نحوه برخورد با ادامه جنگ بعد از آزادسازی خرمشهر: لایه های چهارم تا هفتم

۲۴- راهیان نور، اصلی ترین فتاوری استفاده از ثروت عظیم دفاع مقدس: فتاوری های دفاع مقدس مبتنی بر نقشه راه انقلاب اسلامی، شامل یک طیف گسترده و قابل توجهی است که می توان از موضوعات و رویدادهایی مثل زیارت قبور شهدا، گرامیداشت خانواده های شهدا، برگزاری یادواره و راهواره های دفاع مقدس و... نام برد؛ اما اصلی ترین فتاوری استفاده از ثروت عظیم دفاع مقدس مبتنی بر بیانات امام حاضر انقلاب اسلامی، راهیان نور معرفی شده است.

۲۵- تبیین لایه اول از لایه های هفت گانه پیوستاری؛ پیروزی انقلاب اسلامی تا آغاز دفاع مقدس این لایه که اولین لایه از لایه های هفت گانه پیوستاری است از تاریخ ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ تا ۳۰ شهریور ۱۳۵۹ را شامل می شود. در این لایه، محوری ترین موضوع، «بقا و استمرار انقلاب اسلامی» است که، شخص «امام خمینی(ره)» که مدار هدایت انقلاب اسلامی را به دست گرفته و در حال حفظ و حراست از هویت حقیقی و حقوقی آن است.